

UVODNIK

Tematski sklop *Pravo in politika: izbrane teme* je nastal v duhu spodbujanja dialoga med pravniki in politologi pri obravnavi nekaterih poglobitvenih vprašanj, ki jih lahko razumemo kot skupne izzive za pravno in politološko vedo. Pravna in politološka veda sta namreč sorodni akademski disciplini, ki pa k lastnemu predmetu preučevanja pristopata z različnimi metodološkimi pristopi in svojima ločenima pojmovnima aparatoma. Sorodnost in različnost med pravom in politologijo sta nakazani v objavljenih člankih, v katerih avtorji obravnavajo nekatere ključne teme na presečišču prava in politologije. Tematski sklop obsega pet člankov, v katerih avtorji obravnavajo različne teme, ki se tako ali drugače dotikajo presečišča med pravom in politikom. V prvem članku Miro Cerar obravnava človekove pravice, za katere ugotavlja, da predstavljajo neločljivi del tako prava kot politike. Razmerje med pravom in politikom razume zlasti skozi njuno vzajemno omejevalnost, pri čemer posamezni pravni instituti vsaj delno odražajo individualne in kolektivne politične odločitve, medtem ko pravni instituti povratno vplivajo na politikom na način, da jo omejujejo in usmerjajo, kar se izraža kot pravna ideologija oz. pravna politika v širšem smislu, tj. v smislu vodenja in usmerjanja človeške družbe k zastavljenim ciljem. Drugi članek je posvečen v Sloveniji šibko razvitemu političnemu pravoznanstvu (*political jurisprudence*). V njem obravnavam osrednje teoretične prvine tega raziskovalnega področja, ki v sebi združuje nekatere poglobitvene pravne in politološke pojme. Politično pravoznanstvo gre razumeti zlasti kot interdisciplinarno usmerjeno področje raziskovanja sodnih institucij, npr. najvišjih sodišč, skozi uporabo politološke metodologije. Kot takšno se politično pravoznanstvo zoperstavlja apolitičnim (tu je mišljeno politično v širšem smislu) predstavam o pravu in formalistični tehniki sodniškega odločanja. Igor Lukšič v tretjem članku kritično obravnava vprašanje prava in lastnine. Njegov ključni poudarek pravi, da poglobljeno razumevanje sodobnega prava ni mogoče, če ga ne umestimo v kontekst prevladujočega načina produkcije stvari in ljudi. V četrtem članku Barbara Rajgelj predstavlja študijo o krepitvi mehanizmov neposredne demokracije: obravnava tri primere, na katerih predstavi mehanizme za uresničevanje javnega interesa, ki bi bili na voljo posameznikom, skupinam volivcev ali nevladnim organizacijam. Predlagane mehanizme gre razumeti v kontekstu iskanja rešitev za izzive sodobne

* Dr. Jure Spruk, samostojni raziskovalec, Stahovica, Slovenija, e-pošta: sprukjure@gmail.com, gostujoči urednik.

predstavniške demokracije, ki jo med drugim zaznamujejo odtujitev državljanov od upravljanja javnih zadev, volilna abstinenca in naraščajoče nezaupanje v politične in pravne institucije. V petem članku se Tilen Štajnpihler Božič posveča vprašanju spolne (ne)uravnoteženosti na slovenskih sodiščih, v katerem zavrne popreproščene ocene o feminizaciji slovenskega sodstva in iz njih izpeljane kritike o neučinkovitosti sodstva. Razprava pokaže, da med formalnim in instrumentalnim razumevanjem delovanja sodišč in njihove politične vloge obstaja prostor za naslavljanje še kako pomembnega vprašanja, kdo so oz. kdo naj bodo sodniki oz. sodnice.

Izbrane teme v tokratnem tematskem sklopu še zdaleč ne ponujajo celovite obravnave razmerja med pravom in politiko. Pričujoči tematski sklop ponuja določeno izhodišče, s katerega se je mogoče lotiti nadaljnjih razprav o razmerju med pravom in politiko. Na splošno gre upati, da bo sodelovanje med pravniki in politologi postalo intenzivnejše, saj če kje, potem ravno na presečišču prava in politologije obstaja širok prostor za plodno interdisciplinarno sodelovanje.